

Fyrirminur
og vansar við
P-bollanum

eftir KNUD LUNDBERG
í »Aktuelt«

Sukursjúkan er vörðin ein vanlig sjúka, av teirri orsök, at læknar kenna so væl til hesi sjúkaviðurskipti.

Tað eru mong, sum ganga við smittuni, og bráðliga verður ein sjúkur.

Tað er líkt til, at p-bollin skundar undir smittuna, og hetta kann í flestu førum gera ilt verri.

Sagt verður, at vit hava fingið betur kunnleika til sukursjúku í hesari öld. Tað ber til at viðgera hesa sjúku.

Orsøkin til sukursjúkuna er tann, at búskpyttkerilin framleiðir ov litla nøgd av hormoni, ið kallast insulin.

Hormonið verður gjørt í ávisum umráðum við kertilin, og ferðast við blóðinum út í líkamid har tað fær sín týðning, á sama hátt, sum onnur hormon.

Sjúkan tekur ein part av sukurinum burtur.

P-BOLLIN - HVAT ER VIRKI HANSARA?

Ein kanning, sum gjørd er í Danmark, sýnir, at p-bollin kann skunda undir smittu, so at sjúkan gerst sjónlig. Í hesum føri sukursjúka.

Tá ið vit eta kolhydrat, og serstakliga vanligt sukur, sum ferðast sera skjótt út í blóðið, kann sukurið í blóðinum gerast um leið tvífalt, meðan insuliníð fær sukurið út í livrina og voddarnar.

Um so er, at insulinframleiðslan svikur, kann sukurið í blóðinum fara at gera seg galdandi í nýrunum, og harvið verður nakað av sukuri í landinum eisini. Hetta er ein av

royndunum, sum avdúkar sukursjúku.

Harumframt ber eisini til at máta sukurið beinleiðis í blóðinum.

Tað hevur vist seg, at kvinnur kunnu fáa sukursjúku, tá ið tær taka p-bollar, og at kvinnur, sum hava sukursjúkuna, hava ikki so lætt við at hava sjúkuna undir eftirliti, tá tær byrja at taka p-bollar. Tí verður mælt kvinnum frá, sum vísa

seg at hava sukursjúku, at taka vanligar p-bollar við østrogeni. Eisini v teirri orsök, at tær, ið hava sukursjúku, kunnu verða kálkaðar ella fáa blóðtopp. Og p-bollin skundar jú undir hetta sama.

Á sama hátt verða kvinnur, ið hava smittuna, mælt frá at nýta p-bollar. Av teirri orsök, at smittan, fyrr ella seinni, kann gera seg galdandi, og kvinnan hevur fingið sjúkuna.

Fingu sjúkuna, tá tær tóku P-bollan

Fyri stuttum var gjørd kanning í Danmark við 71 kvinnum. Allar høvdu sukursjúku.

Hesar kvinnur høvdu tikið p-bollar í meiri enn trýggjar vikur. Flest allar høvdu tikið p-bollar við østrogeni.

14 av teimum, ið luttóku í kanningini, høvdu fingið sjúkuna, meðan tær høvdu tikið p-bollar, men tað lagna var, at ein kvinna av teim fjúrtan gjørdist frisk, aftaná, at hon varð hildin upp at taka p-bollar.

Við hesum er ikki sagt, at júst p-bollin hevur verið orsøkin til sukursjúkuna, men tað, at bert ein kvinna av fjúrtan gjørdist frisk, aftaná at hon varð hildin upp at taka p-bollar, fær alrahest onkran at hugsa.

Hvussu mangar kvinnur ganga við smittuni? Og hvussu nógvur kundu sloppið undan sjúkuni, um bert p-bollin hevði ikki skundað undir hetta?

Av teim 71 kvinnum, hildu 54 upp at at taka p-bollar.

14 av teimum hildu uppat, orsakað av, at tær høvdu fingið sjúkuna, aftaná at tær høvdu tikið p-bollar. 18 av teimum hildu upp at, orsakað av, at sukursjúkan gjørdist trupulari at hava eftirlit við.

10 av teimum hildu uppat, orsakað av, at tær vígaðu ov nógv, og 4 kvinnur hildu uppat, orsakað av, at tær hildu vandan at gerast við barn, verða ov stóran.

Henda kanning sigur okkum ein hóp, endar Knud Lundberg áttandu grein sína um p-bollan.

16 ára gomul genta rør út í Thyborøn

Ongin skal kalla raskar fiskimenn úr Thyborøn fyrri mammdreingir. Eitt nú konur teirra — tær tola ikki at ungar gentur koma umborð til menn sínar. Nakað heilt annað er hugsanin hjá fiskimanninum. Hugsan fiskimanna var tað sum gjørdi, at hegsta ynski hjá Birgittu varð uppfyllt. Og tíðliga ein morgun herfyri fór hon so til útrógar sum fjóði »maður« á bátinum.

Snættutiðindini hvinu um oyri á fólk í Thyborøn, tá ið blóðini høvdu skrivað um Birgittu og ætlan hennara um at gerast fiskimaður. Blóðini høvdu eisini skrivað, at hon ikki kundi fáa hýru, av tí at konurnar hjá fiskimanninum ikki funnu seg í, at ein genta legðist umborð á ein útróðrabát við monnum teirra.

Henda dag, tá ið blóðini komu út við hesum tíðindum,

hugdu allar at Birgittu og móðir hennara við einum óvinaligum brosi.

Fram úr krókinum

Lagnan vildi so til, at yngsti maður á útróðrabátinum »Jomi« fór í land. Skiparin skeldaðist aftur og fram við konu sína í nakrar minuttir og við tí úrsliti, at Birgitta fekk hýru við Jomi.

Ætlar sær at verða fiskimaður burturav

Birgitta hevur sagt, áðrenn hon byrjaði túrin, at hon ætlar sær at vera fiskimaður burturav, tí henni dámar tað so væl. Fyrsti túrin, sum hon fór á, varir í einar 8 dagar, og vónandi fær hon ein góðan túr.

Maðurin, ið skrivaði Dr. Zivago, avdúkaður

Sovjettiska tíðarritið Vapryi Literatryr hevur almannakunngjørt brov, sum rithøvundurin, Boris Pasternak, hevur skrivað í árunum 1912—56.

Hetta kann koma at hava ymist við sær úteftir, tá hugsað verður um, at Pasternak, sum doyði í 1960, ikki fekk loyvi at taka ímóti Nobelheidsúrsloni. Pasternak fekk hesa heidsúrslon fyrri bókin Doktor Zivago. Aftaná at bókin varð

skrivað, varð Pasternak úthýstur í rithøvundafelagi landsins, og seinastu ár síni, livdi Pasternak burtur frá øllum øðrum í sovjettiska samfelagnum.

Sovjettiska tíðarritið, sum hevur almannakunngjørt brovini, sigur, at nú er rétta lutan at viðgera avrik rithøvundans.

Brovini, sum eru trý í tali, vorðu send til rithøvundan Osip Mandelstjam, sum doyði í 1938.

Sjálvt flogskiparar ræna

Tveir svenskir flogskiparar rændu í fjør eina seks ára gamla gentu. Revsingin fyrri hesa gerð er givin teimum eftir.

Tveir svenskir flogskiparar, ið vórðu dømdir seks ára fongsulrevsing fyrri eina miseydnada roynd at burturflyta eina tjekkoslaviska smágentu til Svøríkis, eru komnir heimaftur, aftan á at teir hava sitið í fongsl í eitt ár.

Flogskipararnir Karl Göran Wickenberg og og Krister Larsen fóru við flogfari í fjør til Prag at gera eina roynd at burturflyta ta seks ára gomlu gentuna Pavlina Porickova til Svøríki, har foreldur hennara høvdu búð, síðan tey vórðu flýdd undan russisku innrásini í Tjekkoslovakia í 1968.

Í fyrstu atlogu hevði omman at gentuni noktað at latið gentuna, og tí høvdu teir svensku burturflytararnir tikið móðurina at gentuni, Anna Porizkova við.

Miseydnadist

Mamman at gentuni skuldi nýta passíð hjá konu Wickenberg, og varð hon tí latin í, so hon skuldi líkjast myndini í passinum.

Eftir upprunaligu ætlan burturflytaranna, skuldi tann seks ára gamla Pavlina verða rænd, meðan hon var á veg í skúla, men hetta varð ongantíð gjørt.

Alt var ikki sum tað átti í hesum sambandi.

Hvør orsøkin hevur verið, er

framvegis óvist, men fara burturflytararnir alrahest at greiða frá viðurskiptunum seinni. Í lötuni eru teir í Smáland, og eru teir fjart frá almennínginum.

Góvu eftir

Svensku flogskipararnir vórðu dømdir seks ára fongsulrevsing fyrri burturflytingina. Dómurin varð appelleraður til hegsta rett, men tað einasta, sum burturflytararnir fingur burtur úr hesum, var, at dómurin bert varð staðfestur. Harimóti høvdu teir eydnuna við ser, tá teir bóðu um at fáa revsingina givnað eftir.

Hvat móðurini at gentuni viðvikir, verður sagt, at hon undir ongum umstøðum fær

loyvi at fara úr Tjekkoslovakia. Ailar ákerar móti henni eru tiknar aftur.

Maður hennara er framvegis í Svøríki.

ARBIDSTOL
STOLPISGØDS
BYGGITILFAR
TIMBUR
JFK
Telefon: 5148 - 5265
Telgr.: Kjelbro, Klaksvík
Telef 20
KLAKSVÍKAR
TIMBURHANDIL
P. J. F. KJELBRO

FØROYA
BANKI
banki FØROYA